

Mandat da la rogaziun federala 2016

LA REGENZA

A LAS ABITANTAS ED ALS ABITANTS
DAL CHANTUN GRISCHUN

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais

En ses ingress ans appellescha la constituziun dal chantun Grischun a «nossa responsabladad avant Dieu sco er envers ils conumans e la natira». Il Di da la rogaziun federala ans renda danovamain conscients da questa responsabladad che duai determinar noss agir.

Nus vivain en ina societad pluralistica. La libertad da cretta e da conscienza da mintga singula persuna ha in'auta valor. Betg tuts na sa sentan responsabels envers Dieu. Ma nus tuts essan responsabels envers nossa atgna conscienza. En ina solidaritad vivida surpigliain nus responsabladad per noss conumans e per noss pajais. Quai è la premissa per ina convivenza prosperaivla. Quai stgaffescha cuminanza e coesiun. Da quai vivain nus e pir quai è significativ per noss pajais.

Per tudestg sa numna il Di da la rogaziun federala: «Eidgenössicher Dank-, Buss- und Bettag». **Danken – engraziar.**

Permettai da far la dumonda: Engraziain nus? Essan nus engraziaivels per noss pajais cun sias autoritads ed instituziuns? Dal stadi vegni spetgà bler ed adina dapli. Sias prestaziuns sa chapeschan per nus savens da sez. In sguard suror ils agens cunfins po mussar ch'ils servetschs dal stadi na sa chapeschan betg da sez. Els èn mo pussaivels, perquai che numerusas conburgaisas e numerus conburgais vivan en responsabladad envers la cuminanza e demussan in grond engaschi persunal per ils conumans e per la natira, per la giustia sociala e per la pasch. La regenza na resguarda quai betg sco chaussa che sa chapescha da sez. Ella As engrazia oz cordialmain per tut quai che Vus prestais per noss pajais e per sias abitantas e ses abitants.

Il segund pled: «**Busse**» – **penetienza**.

Malgrà tut la buna voluntad na gartegia betg adina tut en noss pajais. Ignoranza, egoissem, scuidanza, negligentscha e mancanza da curaschi èn intgins motivs persuerter. Ins di che la scuidanza saja la pli veglia Grischuna. Penetienza vul dir renconuscher ils agens sbagls. Penetienza vul dir midar opiniun e curreger ses agir. In proverbi di: «Tgi che vul midar il mund sto cumenzar tar sasez». En la convivenza statale vul quai dir: S'avrir in a l'auter ed elavurar soluziuns ch'èn supportablas per tuts. Perquai dovri sabientscha e visiuns.

Il terz pled: «**Beten**» – **urar**.

Urain nus per noss pajais? Gea, blers da Vus fan quai. En ils cults divins da las baselgias vegn quai fatg regularmain. Per quai essan nus engraziaivels. L'idea che l'uman sappia far tut autonomamain sez, maina a la narradad. Gnanc ina chaussa uschè banala sco l'aura na sa drizza tenor nossas ideas. Bleras chaussas da la vita capitane simplamain. Nus discurren dal destin u da la «sort». Gidieus, Cristians e Muslims sa fidan che nossa «sort» è en ils mauns da Dieu. Nus dastgain rugar Dieu da gidar noss pajais. Vossa uraziun dat forza, curaschi e fidanza a la regenza.

Sco ultim: «**Eidgenössisch**» – **federal**.

Noss pajais è ina con-federaziun. En il Patg federal da l'onn 1291 han noss perdavants prestà in engirament davant Dieu ed èn s'empermess da sa gidar vicendaivlamain, da sa cussegliar e da sa promover en mintga moda e maniera mo pussaivla «en vista a la malizia dal temp». Mintga chadaina è mo uschè ferma sco sia part la pli flaiivla. Dals flaiivels stuain nus pia avair spezialmain quità. Els n'èn betg ina chargia, mabain ina schanza, ed els ans regalane ritgez-zas che na pon betg vegnir pajadas cun daners.

En la gronda cuminanza dal stadi vivan uffants, giuvenils e persunas en scolaziun, conumans che lavuran e conumans pli vegls, sauns e malsauns, indigens, esters e fugitivs. Els tuts gidan a promover la convivenza en noss pajais, ed els èn a medem temp dependents da la chapientscha, da la solidaritad e da l'agid dals auters.

Cun gronda lavur han ils conumans pli vegls stgaffi bleras chaussas en il stadi ed en la societad. Resultà è in bainstar sco ch'i n'ha anc mai dà avant. En gronda engraziaivladad avain nus l'obligaziun da porscher a quests conumans agid e tgira, cur ch'els perdan lur forzas. Per motivs demografics vegn quai ad esser ina gronda sfida ils proxims onns, perquai ch'i vegnan a mancar las persunas da tgira. Senza l'agid decidì da confamigliars e da voluntaris na vegni betg ad esser pussaivel da porscher ina tgira adequata. Nossa solidaritad è dumandada. La regenza sa fida sin la sevetschavladad da tuts. Cun forzas unidas vegnin nus a dumagnar la situaziun.

Las personas giuvnas èn l'avegnir da noss pajais. Ad ellas na surdain nus betg mo in pajais bain organisà, nus las laschain enavos er divers problems novs. La societad gida sasezza, sch'ella dat ina scolaziun optimala a las personas giuvnas. Ellas duain daventar ablas da dumagnar las incumbensas futuras, per permetter er vinavant il bainstar en noss pajais. Las personas giuvnas vulesan nus encuraschar da profitar da lur schanzas en la scolaziun.

In champ da tensiun en Svizra è la differenza tranter ils centers e la periferia. Noss chantun è pertutgà spezialmain da quai. Vitgs ed entiras valladas cumbattan per survivor. La politica po e vul meglierar las cundiziuns generalas. Ma ella n'arriva betg da schliar suletta il problem. Sche nus guardain enavos en l'istorgia da noss chantun, scuvrin nus persunalitads extraordinarias che han avert – da lur temp – novas vias per il futur, e quai cun bler curaschi e cun gronda speranza. Pensain per exempel a la construcziun da la Viafier retica e da las ovras electricas u al svilup dal turissem. Conburgaisas e conburgais visunar ch'erueschan novas perspectivas guardond enavant plain entusiassem e che prestan lavur da pionier, èn fitg dumandads. Las muntognas na duain betg bloccar la vista en il lontan. Il Grischun è in pajais cun pussaivladads illimitadas. Concepir cuminaivlamain l'avegnir rinforza la coesiun e la cuminanza. Lain schliar cun curaschi questa incumbensa.

La Svizra è ina part dal vast mund. En blers regards è ella colliada cun il mund. Quai che capita insanua sin il mund, influenzescha nossa vita. Actualmain vesain nus quai cun ils fugitivs che arrivan en Europa ed en Svizra. Quants fugitivs che arrivan en noss chantun na decida betg la regenza chantunala. Nossa finamira duai esser quella da pussibilitar ad els in'existenza en dignitad. Las autoritads èn dependentas da l'agid activ da tut las vischnancas e da l'entira populaziun. La regenza engrazia a tut las vischnancas ed a tut las abitantas ed ils abitants che prestan in agid bainvulent ed engaschè per acceptar fugitivs e per promover lur integraziun. Parter cun ils pli paupers na fa betg daventar pli pauper, mabain pli ritg. Er fugitivs ans pon avrir perspectivas per l'avegnir.

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais. En ina cuminanza solidarica vulain nus surpigliar «nossa responsabladad avant Dieu sco er envers ils conumans e la natira». Bunas ovras resultan mo, sch'i vegnan realisadas. Il Dieu tutpussent e misericordavel ans veglia accompagnar cun sia benedicziun.

Cuira, settember 2016

En num da la regenza
Il president: *Christian Rathgeb*
Il chancelier: *Claudio Riesen*

DA RESGUARDAR

1. Tenor l'ordinaziun dal cussegl grond dals 24 da favrer 1971 vegnan las plaivs resp. las pravendas supplitgadas da laschar preleger en baselgia il mandat da la rogaziun federala **otg**, eventualmain quindesch dis avant questa festa, pia ils **11**, eventualmain ils 4 da settember 2016. Plinavant vegnan ellas supplitgadas da far attent la raspada ch'i stoppia vegnir fatga – tenor la medema ordinaziun – ina collecta il Di da rogaziun en tut las baselgias dal chantun. Tenor il conclus da la regenza dals 10 da matg 2016 vegn concedi mintgamai in terz dal retgav da questa collecta ad «insieme Cerebral Grischun», al «Agid a sasez Grischun» ed a la «Crusch cotschna dal Grischun/uffizi dal servetsch social chantunal».
 - *insieme Cerebral Grischun*: L'uniun defenda e salva tant ils interess dals umans cun in impediment dal moviment e/u cun plirs impediments spiertals u cerebrals sco er ils interess da lur confamigliars. Sias incumbensas centralas èn da realisar purschidas en il sectur dal temp liber, curs da vacanzas e da manar servetschs da distgargia per confamigliars. Il club da temp liber assistì metta a disposiziun gratuitamain durant l'entir onn purschidas sco p. ex. excursiuns, spassegiadas, visitas da teater e chavaltgar. L'uniun porscha dietas specificas e furmaziuns supplementaras per il personal d'assistenza.
 - *Agid a sasez Grischun*: L'onn 1998 è l'uniun vegnida fundada sco post da contact per gruppas d'agid a sasez. En las gruppas d'agid a sasez sa scuntran regularmain umans che han problems sumegliants. Els sa sustegnan e sa cusseglian vicendavlamain. Las gruppas na vegnan betg manadas da persunas spezializadas. Mintga commembra e mintga commember da la gruppa ha la medema responsabladad. Il post da contact cusseglia persunas singulas ed intermediéscha a quellas las gruppas d'agid a sasez existents, sustegna las gruppas existents u gida persunas pertutgadas a fundar ina nova gruppa d'agid a sasez.
 - *Crusch cotschna dal Grischun/uffizi dal servetsch social chantunal*: Il project «eins zu eins» intermediéscha lavur voluntara orientada a la finamira e limitada temporarmain per megliar l'integrasiun da fugitivas e fugitivs e da persunas admessas provisoricamain. Las voluntarias ed ils voluntaris prestan in agid d'ina durada limitada a favur da l'agid a sasez. Tras quai pon persunas admessas provisoricamain e fugitivas e fugitivs engrondir lur competenzas d'agir e promover lur independenza. Ina integrasiun cun success po reducir la durada da la dependenza da l'agid social.
2. Las suprastanzas communalas vegnan incumbensadas da far la collecta en consentiment cun las instanzas ecclesiasticas e da consegnar la summa rimnada fin ils 30 da settember 2016 a l'administrasiun da finanzas dal Grischun, 7000 Cuira, CP 70-187-9.
3. Las suprastanzas communalas vegnan plinavant envidadas da procurar che tut ils zains vegnian tutgads resp. sunads la sonda avant la rogaziun federala a las 18.00.

La reproducziun è permessa pir suenter ils 14 da settember 2016.